

Svend Dahl 1887-1963

I førsteudgaven af »Forsøg til en Ordbog for Bogsamlere«, som Svend Dahl udsendte i 1919 afsluttes forordet med en lille vignet, der som motiv har et udsnit af et arbejdsbord, en lampe belyser en gruppe bøger – og en kaffekop. Når man igennem en årrække har samarbejdet med Svend Dahl, er man tilbøjelig til at hæfte sig ved det lille vignet-motiv, der næppe er fremkommet tilfældigt.

I en særdeles jævn streg er der i billedform nedfældet en del elementer, som det sikkert har været ham magtpåliggende at få udtrykt, en atmosfære af arbejde, ro, den sene time og dennes nødvendige stimulans antydes af den beskedne kaffekop. Her er udeladt ugler, ørne, buster af græske vismænd, roserne og vinflasken. Man får et glimt af et værksted, og vi kan uddrage to karakteristika, flid og beskedenhed, som da også danner hovedtrækkene i et billede af Svend Dahl.

Idet der her ses bort fra hans embedsgerning som bibliotekar, der har haft skelsættende betydning inden for alle hovedområder af dansk biblioteksvæsen, skal vi vende os til det snævrere felt, der især vedrører hans arbejde for Forening for Boghaandværk.

I den nyeste historieskrivning om foreningen, som den fremtræder i det dokumentariske sidste afsnit af Vald. Pedersens bog om F. Hendriksen møder man først i fuld figur Svend Dahl, som medlem af en opposition – en rolle som han ellers yderst sjældent påtog sig. Det var i begyndelsen af 1930'erne, hvor foreningens økonomi var så slet, at den gav den siddende bestyrelse anledning til blot at sidde, og derved efterhånden fremkalde en reaktion blandt de medlemmer, som var stærkt engagerede af foreningens formålsbestemmelser.

Svend Dahl blev hovedmanden for den gruppe, som oversider officielt nedsattes med den opgave at undersøge mulighederne for en ændring af foreningens fremtidige virksomhed. Året efter, i maj 1933, kunne Svend Dahl, som gruppens formand, forelægge generalforsamlingen et stort memorandum

og arbejdsprogram, samt udkast til reorganisering af foreningens vedtægter og struktur.

Det omfattende dokument bærer i høj grad præg af Svend Dahls pen – en behersket sproglig form, omhyggelig redegørelse for de enkelte forslag, forsigtige formuleringer af de prekære punkter og en fylde af positive ideer, der ikke fremføres på en bølge af kritik, men som stærke perspektiviske retningslinier for virksomheden. Forslagene blev i stor udstrækning fulgt, og han kom hurtigt til at spille en rolle, og nu ofte som mægleren, i foreningens arbejde.

Det vil i dette første hæfte af Bogvennen 1965 være a propos at citere enkelte af arbejdsprogrammets afsnit vedrørende foreningens publikationsvirksomhed:

Også den litterære virksomhed, som foreningen hidtil har udfoldet, bør efter udvalgets mening føres videre, men under nogle andre former end tidligere. Man har i udvalget ikke været blind for de vanskeligheder både af økonomisk og anden art, som er forbundne med oprettelse af en fast periodisk publikation, men man anser en sådan for at være et så vigtigt bindeled mellem medlemmerne, at man ikke alene må tilråde dens opretholdelse, men ydermere må anse det for rigtigt at erstatte det hidtidige årsskrift med et kvartalsskrift, der i højere grad end årsskriftet kan vedligeholde forbindelsen mellem medlemmerne og tillige virke med den fornødne aktualitet. Som titel for et sådant tidsskrift foreslås: TIDSSKRIFT FOR BOGVENNER. Boghaandværk Bogkunst Boghistorie. Hvert hæfte skulle indeholde 2-3 16-sidede ark (i alt 8-9 ark om året), og man har foretaget en beregning over fremstillingsudgifterne og over den mulige annonceindtægt... Udvalget vil lægge megen vægt på, at tidsskriftet ved siden af større artikler, af hvilke der årlig næppe vil blive plads til mere end 4 à 5, tillige bringer aktuelt hjemligt og udenlandsk efterretningsstof af interesse for boghåndværkere og bogsamlere, derunder vurderende omtale af den hjemlige bogproduktions udstyr og hyppige meddelelser fra bogauktionerne og antikvarmarkedet. Det må derfor blive en af redaktionssekretærens vigtigste opgaver at følge med på disse felter, bl.a. ved gennemlæsning af udenlandske tidsskrifter.

Det må formodes, at de fremførte tanker om tidsskriftet helt er Svend Dahls, for blandt det nedsatte udvalgs medlemmer måtte han være den, der kunne udtale sig med størst autoritet om publikationens problemer. Allerede i 1917 påbegynder han helt selvstændigt med Povl Branner som forlægger at udsende »Aarbog for Bogvenner«. Publikationen kan vel nok karakteriseres som en »konkurrent« til Bogvennen og i den halve snes år, hvor den udkom, kunne den vel stå mål med foreningens publikation såvel indholds- som formmæssigt; men med hensyn til det redaktionstekniske og præcision i udgivelsen overgik den langt denne. Desuden havde han fra 1926 til 1931 overtaget redaktionen af Bogvennen, og således været i besiddelse af et aktuelt og rigt erfaringsgrundlag for at stille forslaget om at lade årbogen afløse af et kvartalsskrift.

Det blev imidlertid ikke Svend Dahl, der kom til at redigere tidsskriftet Bogvennen, som udkom temmelig uregelmæssigt i årene 1934-45, men da publikationen atter fremtræder i årbogsform med den gamle undertitel: Aarbog for Bogkunst og Boghistorie, og med tilføjelsen: Ny Række, Bind 1, 1945, blev redaktionen lagt tilbage i Dahls sikre hånd. Her forblev den, til han på eget initiativ afsluttede arbejdet med udsendelsen af den statelige dobbeltårgang 1962-63 i 75-jubilæumsåret.

Igennem mere end en snes år har Svend Dahl røgtet udgivelsen af foreningens årbøger, og lægger man hertil serien af hans egne 10 bind Aarbog for Bogvenner, står man over for en 33 bind stor publikationsrække, som må aftvinge den største respekt, ja, beundring blandt »bogens venner«.

Medens Svend Dahl i sit omfattende, selvstændige forfatter-skab holdt sig inden for naturvidenskaben, bibliografien og den almindelige boghistorie, så spreder han sig som redaktør ind over det personalhistoriske, kulturhistoriske og litterære foruden sine egne fag- og arbejdsområder.

Redaktionsarbejdet har omfattet tidsskrifter, årbøger, store monumentalværker i den danske litteratur, såvel som mindre

samlingsarbejder om specielle emner. Betragter man listen over disse mange publikationer kan det virke helt utroligt, at et enkelt menneske, udover en skelsættende embedsgerning, har kunnet overkomme en arbejdsbyrde af et sådant omfang – og det nærmer sig det paradoksale, når man ved, at han aldrig betjente sig af skrivemaskinen for slet ikke at tale om alt andet »tidsbesparende« kontormaskineri, men skrev sine breve, artikler og de tusinde og atter tusinde katalogsedler i hånden.

En levende begavelse, med sans for det rationelle, et mærkeligt ubesværet forhold til selve arbejdsprocessen, og en sikker organisationsevne er vel grundpillerne i en indsats, som den Svend Dahl udførte, men hertil må føjes en særlig evne til at vurdere mennesker. Som redaktør var han fantasifuld ikke alene med hensyn til emner, der skulle behandles, men også til at finde forfattere, der kunne yde noget, hans personkendskab var stort og alsidigt. Også på dette område nærmer man sig det paradoksale, idet Svend Dahl i virkeligheden var ængstelig i omgang med mennesker. Han forekom værgeløs, når han mødte intrigen, som var helt modsat hans ægte hjælpsomhed og forståelse af menneskelige problemer, hans trang og evne til at finde fine udtryk for anerkendelse af andres værdi og indsats.

Med årene modtog Svend Dahl mange beviser på anerkendelse, høje dekorationer, æresdoktorgrad fra Lunds universitet og æresmedlemsskab i mange af de organisationer, han havde været knyttet til. Det var som om hans beskedenhed voksede i stigende takt med disse bevisers antal.

Den nye redaktør-kvartet har i dette første hæfte af tidsskriftet *Bogvennen* ønsket at mindes genskaberen af Forening for Boghaandværks fornemme årbog – og i den givne situation støtte sig til, at Svend Dahl også har fremsat positive tanker om et tidsskrift for foreningen og forslag til et redaktionsprogram, som man nu vil søge at realisere.